

Abonamente:

1 Lună: 10 Lei sau 4 Rubl.
3 Luni: 30 Lei sau 12 Rubl.

Pentru preț și înv.
ajăgri: prețul jumătate.

ROMANIA NOUA

Organ de propagandă pentru unirea politică a tuturor Românilor.

Director: Dr. OMBROȘ CHIRI

Înse în fiecare zi de lucru
Sub conducerea unui comitet alcătuit din Români din toate țările.

Prim-Redactor: Dr. Ion Mateiu.

PLATA
PENTRU RECLAME
după
INVOLALĂ
REDACTIA ȘI ADMINISTRATIA
Din Șosea No. 39
Chişinău.

LA BUCUREȘTI S'A INCHEIAT „PACEA”

Se împlinesc nu peste mult patru ani. Nenorocirea dela Seraievo deslănțuie de mult așteptatul războiu al Austriei împotriva Serbiei.

Ce va face România? Într-o vreme aceasta și-o puneau nu numai Românii, ci și țările străine.

Doi ani de zile s'a frământat țara cu această întrebare. În acest timp s'a format o puternică opinie publică ce mergea aproape unanim într-o direcție: spre Carpați.

Când la 14 August 1916, după doi ani de înfrigurată așteptare și pregătire, România a declarat războiu vecinei sale dela Miazănoapte.

Carpații se pleacă în câteva zile; oștile românești se avântă spre inima Ardealului, unde le chema umbra lui Mihail, a lui Horia și a lui Iancu.

pâne și cu sare. Și de o parte și de alta a Carpaților se statornicește în sulete credința că a sosit, după o mie de ani de așteptare, ceasul dreptății celei vecinice.

În timp de vr-o patru săptămâni aproape o treime a Ardealului este cucerită. Nimeni nu coutează să mai spuie vre-un cuvânt împotriva dreptului României de a urma înainte cu cucerirea pământului locuit de frații ei, toți îi recunosc acest drept.

Dar norocul nu ține mult. Trădarea rusească și diferite greșeli schimbă soarta războiului și se prevede o întorsătură nenorocită. Ea vine, și nici o opintire a noastră n'o poate opri pe loc.

Aliații nu ne pot scăpa, căci unii sunt prea departe, iar cei de lângă noi ne sunt dușmani.

Se pare că țara înireagă va cădea, și sutele de mii de pribegi retrași în Moldova se gândesc cu groază la o nouă pribegie, prin Rusia, și la desăvârșita nenorocire a țării.

La Mărăștii oastea românească umple de groază pe vrășmași, cari fug în neorânduială. Dacă n'ar fi venit din nou trădarea rusească, această oaste ar fi înscris cea mai glorioasă pagină din istoria războaielor.

Dar vine a treia trădare rusească. Rușii fug cu toții dela front lăsându-i pe Români singuri. Ce puteau să mai facă ei în astfel de împrejurări?

Conducătorii țării au socotit în astfel de împrejurări că trebuie să facă pace cu inamicul. După admirabilele dovezi de vitejie a ostașilor, nu mai încăpea vorba că pacea va trebui să fie destul de onorabilă, chiar și când ea n'ar putea să aibă rezultatele acelea pe cari România le-a urmărit prin intrarea ei în războiu.

După multe și dureroase trăgănări în sfârșit pacea s'a încheiat la 24 Aprilie în București.

O. Ghibu

Serbarea Invierii la familia regală

După cum am anunțat, M. S. Regina însoțită de principese a petrecut săptămâna patimilor printre cimitirile eroilor de pe valea Oituzului.

Iar M. S. Regele, împreună cu prinții, potrivit vechilor datini a fost de față la slujba învierii săvârșită în catedrala Mitropoliei din Iași, cu solemnitatea obișnuită.

Către tinerime

D. General Coorăscu, într'un înscris articol publicat în ziarul „In-dreptarea” din Iași, aplică la toți Români de bine să muncească fără preget în aceste vremuri grele.

„La lucru dar, mai cu seamă voi tinerii, în cari noi bătrânii ne punem toate speranțele. Stădui va pe voi la muncă pricepută și cinstită, noi bătrânii vom muri cu zămbetul de mulțumire pe buze, încredințându-vă că România și neamul românesc pot rămâne, fără nici o grija pentru noi, pe m'inele voastre.”

Inscrisarea de fugă a țării

O știre a agenței Reuters din Petrograd spune că fostul țar, împreună cu familia și fetele lor, ar fi fost transportați la Secaterinoburg din ordinul Sovietului, deoarece țării și anumite organizații monarhice din Tobolsk ar fi încercat să le înlesnească fuga din arest, dar nu le a reușit.

Statul Directorilor s'a adresat Arhiepiscopului din Basarabia, să înștiințeze preoțimea Basarabiei, că este dator să pomenească la slujba dumnezească pe M. S. Regele Ferdinand I.

JALEA ȚĂRII

Câmpurile s goale, dealurile s mute, Dorul nu mai cântă, jalea nu mai plânge

Nu răsună'n codru chiote de clopot, Cântece de fete n-auzi prin poene

Grânele pe lamuri nu se mai frământă, Nici vântu nu 'nelină iarba pe irugă,

Holdel's căcate, viața e strivită De neagra naval' a hoardelor barbare,

Astăzi la biserici toacă nu mai toacă, Adunând norodul la sfânta vecerne,

Vai de negri dese în brobode zarea, Cerul nu mai rade, omul nu mai plânge,

Puhouri păgâne pe unde trecură Planta nu răsare, iarba nu mai crește...

Numai câinii urlă, urlă zi și noapte Și chiamă stăpâni în apoi la vatră

Și orfani copiii plâng printre ruine, Unde le-a fost casa, a rămas cenușă...

Dar copii de-osândă orfane ale Țării, Ce-ați hrănit cu jale inimele voastre,

După cum în timpul neguros când plouă Soarele din nouri lucitor răsare,

Vor peri popoare, ca frunza din ramuri, Altele vor crește, ca'n codru copacii,

Vor peri popoare, ca frunza din ramuri, Altele vor crește, ca'n codru copacii,

Când vor înflori iar peste Țară pomii Vei lăți hotarul, Neamul și Cuvântul:

Și chemați azi săntele să domniți Pământul!

N Romanas

„Pacea” s'a iscalit

Președinția consiliului de miniștri a dat ieri următorul comunicat oficial cu privire la încheierea păcii, care a fost semnată Marți la ora 12 a. m.:

„Pacea s'a încheiat astăzi în 24 Aprilie 1918, ora 12 a. m. Ea poartă titlul de „Pacea din București”.

Toate obstacolele ce ar fi putut sta în drumul unei pacifice dezvoltări interne sunt definitiv înlăturate și substituțiunile ei constituționale rămase neatinse de mistuirea Războiului.

România se poate pune pe muncă pentru a șterge urmele războiului și a consolida starea ce-i crează pacea deoparte, și de alta unirea ei cu Basarabia.”

Restaurantul „Transilvania”

Cățiva pribegi ardeleni, au deschis în Chişinău a doua zi de Paști, Restaurantul „Transilvania”, pe B-dul Alexandru-cel-Bun, vis-a-vis de Hotel Palace.

Restaurantul, instalat într'un local frumos și larg, cu bucătărie românească și prețuri potrivite, deja din prima zi a atras numeroși oaspeți români și streini.

Cendus de oameni pricepuți, acest restaurant va fi un loc de întâlnire pentru Români trecători ori stabiliți în Chişinău și tot odată un pas mai mult spre naționalizarea orașului.

Mâncările sunt pregătite foarte bine, cu gust și în porții mari cum numai în vremuri de pace se obicinuia.

Serviciul e cât se poate de iute, ceea ce pentru străini este o noutate surprinzătoare. Din parte-ne îl recomandăm cu toată căldura.

DIN SCRITORII BASARABENI

Cuvântarea lui Bogdan Petriceicu Hașdeu

Postită în ședința din 15 Noembrie 1869 a Societății „Românismul”.

Bogdan Petriceicu Hașdeu, născut în Horia la 1836 și răposat la 1907 este unul din cei mai mari scriitori ai neamului nostru.

Înzestrat cu deosebite însușiri sufletești, Hașdeu a desfășurat o muncă uriașă pe toate tărâmurile, ca poet, romancier, dramaturg, filolog, istoric și filosof.

rime neașteptată și de o adâncă temelnicie.

Prezidenții însă simți înflăcărea națională, care ardea în sufletul lui de Român adevărat.

culturii românești. Cuvântarea pe care o publicăm astăzi a fost rostită de el în 1869 en prelejul alegerii sale ca președinte al societății „Românismul”.

Cuprinsul ei avântat se potrivește așa de bine și cu vremurile noastre, încât simțim o bucurie făcându-o cunoscută Basarabienilor, în mijlocul cărora a văzut lumina zilei uriașul învățat B. P. Hașdeu.

Domnilor, M-ai îmbiat președinte a acestei societăți.

O socotesc mai mult de cât o cinste, mai mult de cât o plăcere, mai mult de cât o manifestare, m'ajută pus, D'io, în siare de a lucra cu putere în înțelepciune credințelor mele.

Am crezut totdeauna că acest mare drapel nu poate fi ridicat sus de niște mâini veștețite, ci numai și numai de puternicul braț al junimicii.

Românismul ca unită, junimea ca glonț: o teorie întreaga în două cuvinte! Privindu-vă, mă simt fericit de a o vedea înfaptuită în mie.

Am crezut totdeauna că acest mare drapel nu poate fi ridicat sus de niște mâini veștețite, ci numai și numai de puternicul braț al junimicii.

Indignațiunea se zugrăvește pe fețele D voastră: se poate oare ca Românismul să nu fie sigur tocmai în țara Românilor?

E rușine s'o spunem; ar fi o greșală s'o ascundem și o peire ca să n'o înțelegem.

Este la noi o legiune de oameni, pentru cari un Grec, un Turc, un Otentot, un Român e tot una.

Rusismul și autocefalia bisericii din Basarabia

Părerii greșite. — Legături canonice cu Rusia. — Neatarnare. — Drepturile istorice ale Mitropoliei din Iași. — Rusismul. — Autonomie și naționalizare

În numărul său din urmă, jurnalul bisericesc „Luminătorul” din Chișinău tipărește un articol intitulat: „Autocefalia bisericii noastre moldovenești în legătură cu autocefalia altor biserici de loc”.

Autorul după ce face o revizuire canonică asupra acestei întrebări, ajunge la următoarea concluzie: „Autocefalia bisericii noastre (moldovenești) se atârna de la soborul bisericii rusești, care acum lucrează la Moscova, și de la patriarhul rusesc.

Pentru aceasta soborul nostru de loc, care este propus în luna lui Maiu, va fi dator împreună cu arhiepiscopul nostru ori cu înlocuitorul lui, să se atârne cu acest rugământ către patriarhul și soborul rusesc, arătând că neatarnarea țării noastre nu dă voie și ne îndeamnă potrivit cu canoanele și cu practica bisericească, să căutăm neatarnarea și în lucrurile bisericești.”

Să pare că acest articol a fost scris înainte de actul Unirii, pe când Basarabia era republică neatarnă. Astăzi împrejurările s-au schimbat cu totul, așa încât părerile autorului nu se mai pot susține.

Dar ele nici chiar pe timpul neatarnării Basarabiei n'aveau o bază serioasă în ce privește atarnarea canonică de biserica Rusiei. Urmand canoanele soboarelor, provinciile bisericești s'au format din cele mai vechi timpuri în potrivire deplină cu hotarele politice. Istoria bisericească a vremilor nouă, arată limpede, că în ori ce țară biserica s'a organizat în granițele Statului, fără a avea legături canonice cu biserica altor State.

Dar biserica românească din Basarabia nici n'a putut tri în legătura canonică leguită cu biserica Rusiei. Să știe bine că la 1812 Basarabia a fost ruptă din trupul Moldovei, fără învoirea acesteia, ca noi am socotit această răpire ca o faptă neleguită împotriva căreia strigăm de 100 de ani.

Arhiepiscopul Basarabiei întors dela Moscova

Christos a înviat!

La mânăstirea Suruceni

Cetitorii noștri cunosc pe părintele Ighumen Dionisie, din articolele frumoase pe cari le-a publicat în gazeta noastră asupra unirii bisericii din Basarabia cu Mitropolia Moldovei. Acestea le scria părintele Dionisie încă înainte de a se face unirea politică a Basarabiei cu țara noastră, și astăzi desigur nimeni nu e mai fericit ca d'nsul, care își vede un vis îndeplinit.

Căci patriotismul, inima mare și adevărat românească a părintelui Dionisie nu datează numai de un an, de doi. Lăcașul Mânăstirii din Suruceni a fost și mai înainte, ca și azi, un cuib de lumină și viață românească, în mijlocul întunerecilor de pe vremea robiei țariste. Ciobanii ardeleni pot spune câte cărți literare și gazete românești au străcut dincoace de Prut, pe fundul cărții, ca să le dea în mâinele cinstitului părinte Dionisie, care le citea ca și pe cărțile sfinte și apoi le răspândea pe unde numai putea.

De aceea am ținut de cuviință să cercetăm, de sărbători, această veche cetățuie, care a păstrat până în ziua mântuirii limba și legea strămoșească.

A doua zi de Paști, câțiva dintre membrii redacției noastre: Români din toate țările subjugate, am luat drumul spre Suruceni. Cum ieși din Chișinău, care abia se trezește din amorțea rusificării, prin împrejurimi te simți ca acasă: pretutindeni de o parte și de alta a drumului numai fețe cunoscute, tipuri românești și numai vorbă cumpănită moldovenească.

—Christos a înviat! — Adevărat c'a înviat. — Da pe unde mergem la Suruceni, fraților? — Tot p'aci drumul înainte, domnișore, că și noi de pe acolo suntem.

Numai în satul Durlești ne ies înainte câțiva țigăncuși cari se țin după cărui:

—Daite capeicu, gospodin! Incalte nu ne pare rău că cerșitul merge tot în rusște...

Tot urcând coline și coborând la vale — aspectul obișnuit al Basarabiei — trecem pe lângă sate cari sunt ca și cele de peste Prut, numai o leacă mai curățite; șerpuim printre holde promițătoare de bielșug și livezi împănate de cai, căci vite cornute se văd mai puține. După vreo o zece vâșle (pe când kilometrul? căci nici moldoveanu nu se împacă să-i zică verșto), apar sub o coasă împănătură turnulețele Mânăstirii Suruceni. De departe îți bate la ochi albul curat al zidurilor.

Sosim și plătim cărțașul, vezi bine, tot după cursul vechi al rublei, socotind leul în 44 capeici. Toader cărțașul știe înaintea noastră că cursul fixat de guvernul român (62½ copeici leul), s'a și contramandat. Că doar așa mergea și cu uzurile mai înainte.

Curtea mânăstirii e plină de norod moldovenească, care nu mai încapă în biserică. E hramul mânăstirii, Sf. Gheorghe, și moldovenii și de altfel nu s'au lăsat duși în rătăcire de vorbăria bolșevistă și mai de grabă au urmat calea adevărului propovădit de gura de aur a părintelui Dionisie.

și acum au înviat din morți la viața națională adevărată.

„Ni se părea că biserica se umple de lumină și harul cereș coborâ asupra credincioșilor moldoveni — cum se strecura și o rază dulce de mângâiere în sufletele noastre, ale celor câțiva pribege, ajunși aci în răsărit, ca să serbătorim învierea și să credem mai departe...”

După slujba suntem conduși la masa mânăstirii, încercată cu toate bunătățile ce le poate da bielșugul dela țară, unde nu lipsește nici vinul bun. La mânăstire orce trecător poate avea adăpost și întreținere pe trei zile și noi nu eram decât niște trecători bătăuți de soartă...

Și părintele Dionisie vorbește înduioșat. Pe fața-i roșie de fierbințea bolii, ochii îi strălucesc de fericire când se pomenește de desrobirea Basarabiei. Dorința Sf. Sale e să văză acum și biserica unită pentru totdeauna cu vechea Mitropolie a Moldovii și organizată pe temelie trănicio și sănătoasă.

Dumnezeu, pentru vrednicia lui, îl va ajuta să văză și această dorință împlinită și atunci se va bucura de rasplata muncii sale cinstite. Grijă părintelui se întinde și asupra școlii din Suruceni, care sub însuflețita conducere a d-soarei învățătoare A. Tonu, este aproape naționalizată.

Dar ce să mai spună un biet laic despre această sfântă mânăstire și despre înghițimul ei preacinstit? Va veni vremea când învățatul român se va abate pe aci și va trece în cartea neamului istoria acestui vechiu lăcaș românesc de închinare. Și cercetările lui se vor opti mai ales asupra apilor de când păstorește părintele Dionisie, care a făcut ca sărbătoarea unirii Basarabiei să găsească mânăstirea dela Suruceni și în ziua în ziua creștinii și vieții românești.

Am mai ascultat vecernia și am pornit iarăși spre Chișinău. Din departare deosebit prin pădci cupela aurită a catedralei din oraș, unde și în ziua de Paști, și încă în ziua de azi a Inverii naționale, s'a făcut slujba mai mult în rusște. Când va veni și păstorul său român?

Dar seara s'a lăsat și noi ne-am adăncit în gândurile pribegei, cari ne dnceau departe, peste munți, spre alte plaiuri, în casele noastre părăsire. Binecuvântăm ploaia care ne-a apucat pe drum, căci ea aducea o mare binefacere pentru Țara amenințată de secetă.

C. R. M.

care luptăm s'a realizat în parte prin Unirea dela 27 Martie, ne găsim în fața unei e-poce nouă de întărire a unirii prin o nouă chibzuită și statornică. Viața românească trebuie să-și ia locul din care a fost îgonită timp de un veac și mai bine. Români din Basarabia au dreptul să se întoarcă la viața strămoșească, spre a-și încălzi sufletul rebegit la flacăra curată a culturii naționale.

Literatura și știința românească, de cari nu s'au putut apropia până ieri, trebuie să fie de acum înainte o biserică cu ușile deschise, în care ei să poată intra oricând pentru luminarea minții și întărirea sufletului.

Basarabia are nevoie de cultură națională și ea nu-i poate veni decât prin mijlocul literaturii naționale.

Pe lângă școala, care va servi în mod nemijlocit această țintă, alături de alte așezăminte, ce se vor întemeia rând pe rând, e o datorie a presei să ajute și ea prin toate mijloacele răspândirea literaturii românești, menită să formeze o conștiință națională puternică în păturile largi ale poporului nostru din Basarabia.

În scopul acesta noi am crezut, că cel mai firesc punct de plecare este literatură scriitorilor basarabeni. Basarabia a dat o seamă de scriitori foarte prețuiți, și de sigur că ei trebuie să fie cei dintâi educatori ai fraților noștri de aci. Vom tipări deci pagini alese din lucrările lor, ca să trecem în urmă la alți scriitori populari, potrivivi cu starea culturală de azi a Basarabiei.

În felul acesta ni se pare, că vom putea contribui prin foiletonul nostru la crearea unui curent sănătos, chemat să îndrume cultul Românilor din Basarabia pe cărările sigure ale vieții naționale.

STIRILE ZILEI

B. P. Hașdeu. În vitrina librăriei noastre se poate vedea în ziua de azi un scriitor basarabean B. P. Hașdeu. Doritorii de a avea în casele lor chipul acestui scriitor pot să-l cumpere pe cărți postale, cu prețul de 40 bani.

Sărbătorile Inverii. De astădată Inverii s'a serolat la Chișinău într-un chip mult mai multumitor pentru creștinii moldoveni și români de cât până acum. În toate bisericile din oraș slujba s'a ținut, în parte și românește, ba la unele biserici numai în românește. La biserica cat. drăla (Sobor) unde a slujit îns și arhiepiscopul Anastasie (n. rusesc), Evanghelia a spus-o cu un glas răsunător și pătrunzător, un preot din România care a lăsat o adâncă impresie în sufletul creștinilor.

Onomastică A. S. R. Principasa Elisaveta. Marți a fost ziua numelui A. S. R. Principesa Elisaveta. Din Basarabia unită cu țara mamă trimitem caldurașele urări de bine gingașei domnițe, care în cursul războiului a mângăiat atâtea frații de viteji prin spitalele de ranți, ajutând opera de înălțare morală a unei țări cucerite de dușmani.

Imprumutul orașului Chișinău. La 17 Aprilie imprumutul orașului Chișinău, a atins suma de lei 600.150

Banii românești. Comandantul garnizoanei din Bender a publicat o ordonanță în care se face cunoscut că primirea banilor românești uzai este obligatorie dacă numărul este vizibil.

Trope germane spre Crimeea. Dela persoane sosite din Ucraina avem informații că numeroase eșaloane germane prospete se îndreaptă spre Crimeea.

cori leagănu: dovadă această societate!.

Organizarea poștei române în Basarabia. În vederea reorganizării serviciului poștal și telegrafic în Basarabia, dl. C. Minescu, subdirectorul general al Poștelor, a fost în Chișinău. Din cauza relei funcționări a poștei rusești de până acum, abonații noștri primesc gazeta foarte neregulat. Numerele din urmă nici nu au putut fi expediate la timp abonaților de peste Prut, din cauză că poșta nu ne-a putut p ocura mărci românești.

Cenzura. Pentru contrafrăi noștri de peste Prut ținem să spunem că și în Basarabia presa e supusă cenzurii. Dacă în gazeta noastră nu se găsește coloane albe, expl. carea trebuie caută în faptul că Cenzura ne îndatorează să umplem coloanele albe cu text nou. Așa se explică la noi lipsa coloanelor albe.

Birou românesc de informațiuni. Dl. Dumitru Cezacu, avocat ardelean, a deschis în Chișinău (str. Banderului 13) un birou de traduceri și copiat acte, agentură și somision. Recomandăm cetitorilor noștri să i se adreseze cu toată încrederea în aceste chestiuni, mai ales că informațiile și corespondența de ordin cultural le face fără nici o plată.

Cele din urmă știri

Situația pe frontul francez

Paris — Activitate de artilerie reciprocă la Nord și sud de Avre, asemenea și în sectorul Damourt. Acțiunea de infanterie nu s'au produs de nici o parte. În Lorena o incursiune în regiunea Leticourt și întâlnire de patrule a fost favorabilă francezilor, cari au făcut mai mulți prizonieri. Pe restul frontului liniștit.

Lupte pe frontul italian. Comunicatul din Budapesta anunță: Pe ziua de ieri activitatea de luptă a reînțeles în mod considerabil pe întreg frontul italian, între Judicaria și Marea Adriatică. Amănunte lipsesc.

Miscarea pe frontul macedonean

Pe frontul macedonean se manifesta acțiune violentă de artilerie la vest de lacul Doiran, în țara râului Cerna și la Vest de lacul Prespa. Trupele s'au abătut asupra grărilor Ham, Chambries, Pe oane și asupra depozitelor și cantonamentelor germane.

O biruință a Aliaților?

În orașul post-ului nostru cu multă stăruință zvonul că aliații ar fi avut o mare biruință pe frontul de la Sator.

Aliații scandinavă. E vorba de o nouă întâlnire a suveranilor scandinavii, cari cu această prilej ar încheia și un pact de alianță între cele trei țări ale lor: Suedia, Norvegia și Danemarca. În ce privește politica externă, nu se știe ce scop urmărește această nouă alianță.

Disolvarea armatei ucrainiene

Tropele «abasare» de la Damaci ucraineni, compuse din toți prizonierii ai Paverilor Centrale, au fost disolvate printr-un ordin al comandamentului german.

Fierberea din Ucraina

În Ucraina se fac agitații necontente din cauza dictaturii Poporului care readucerea Radei. Se pare că agitațiile due la scop.

Desenator

Industrial ori geografic, sau industri și al lumnii ofeă serviciile sale permanente. Brătescu Ioan str. Ghica-Vodă No 18 Iași.

Parfumerie

apă de Colonia, săpun, pudră și alte articole cosmetice de prima calitate și din cele mai bune fabrici rusești și străine au sosit la Asociația Coaforilor, str Gogol, telefon 4-40.

Cine cunoaște

pe Aurel Dan avocat, care a avut gospodărie la Bazargiu, să-i spună să vină la Chișinău chiar dacă nu are parafe, căci îl așteaptă cu drag Tata Alecu.